

Opinia Publiczna

Yes
 No

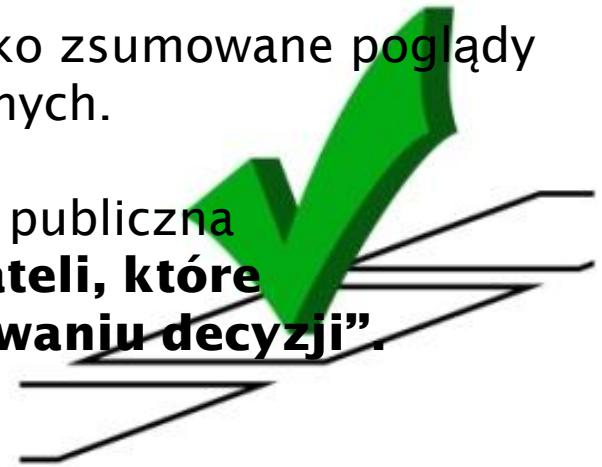

Geneza opinii publicznej

Opinia publiczna, według **Habermasa**, oznacza **przestrzeń, w której ludzie, dzięki zdolności swobodnego przedstawiania poglądów, wyzbywając się roli poddanych, mogli otwarcie wyrażać swoją podmiotowość.**

Politolodzy na ogół definiują **opinię publiczną** jako zsumowane poglądy obywateli w odniesieniu do różnych kwestii politycznych.

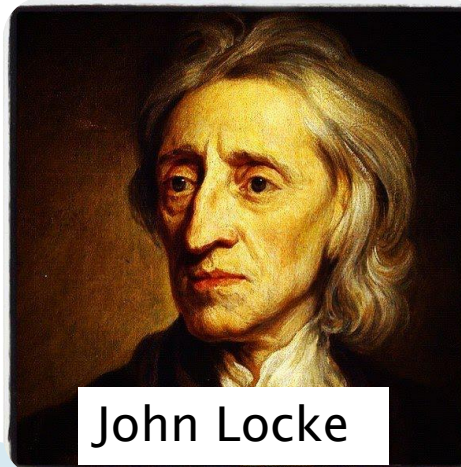
Według amerykańskiego badacza **V.O.Key**, opinia publiczna **stanowi „Sumę tych prywatnych opinii obywateli, które brane są pod uwagę przez rządy przy podejmowaniu decyzji”.**

Liberalna teoria opinii publicznej

Liberalna teoria opinii publicznej ma charakter normatywny. Jej autorzy, głównie angielscy i francuscy filozofowie polityczni doby Oświecenia, podkreślali polityczne znaczenie opinii publicznej, widząc w tym, nowym wówczas zjawisku, konieczny element „dobrego” państwa.

Wybitni teoretycy angielskiego liberalizmu John Locke i David Hume traktowali opinię publiczną jako **ekspresję interesu publicznego i kryterium legitymizacji władzy państwowej**. John Locke widział w opinii publicznej **trzecie źródło niezależnego sądu**, obok Boga i państwa. Osiemnastowieczni teoretycy liberalizmu akcentowali demokratyczny consensus jako najważniejszą cechę opinii publicznej. Uważano, że powinna ona wyrażać wspólne poglądy i interesy społeczeństwa obywatelskiego na sprawy państwowe.

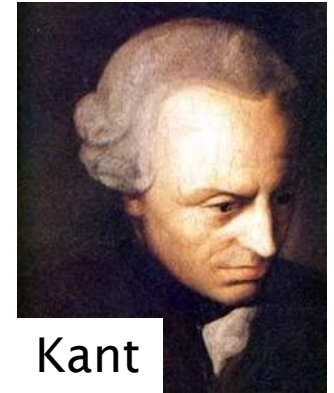
John Locke

David Hume

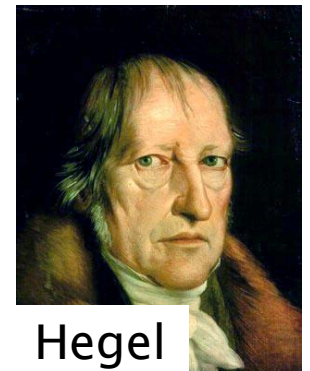
Liberalna teoria opinii publicznej obejmuje trzy komponenty:

- 1) *Liberalne wartości dobrego państwa,*
- 2) *Arenę wymiany poglądów (dyskusji) lub „sferę publiczną”,*
- 3) *Przedmiot wymiany opinii (państwo).*

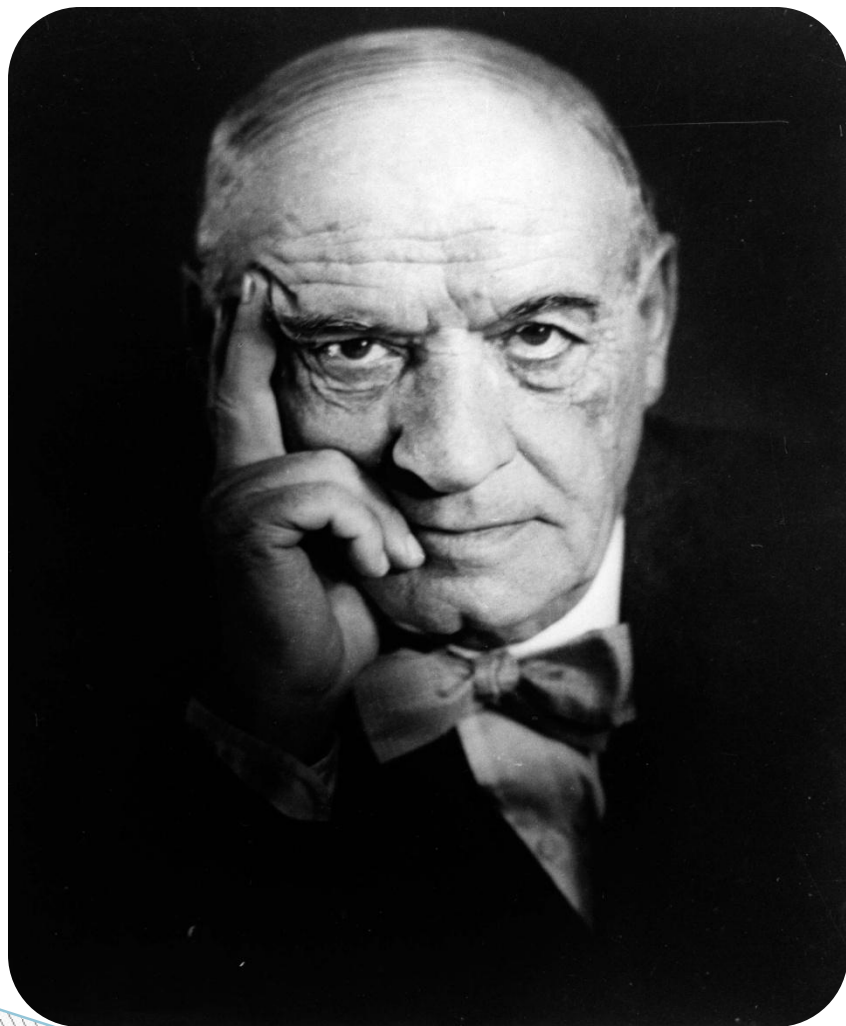
Kant

Teoria ta przyjmuje racjonalistyczne założenie o zdolności i woli obywateli do formułowania dojrzałych sądów, opartych na politycznej bezstronności i kierowaniu się dobrem wspólnym. Kant i Hegel przyznawali opinii publicznej funkcje **moralnego** (Hegel) lub **racjonalnego** (Kant) autorytetu w państwie, w czym widzieli uzasadnienie roli opinii jako nowoczesnego źródła legitymizacji władzy państwowej.

Hegel

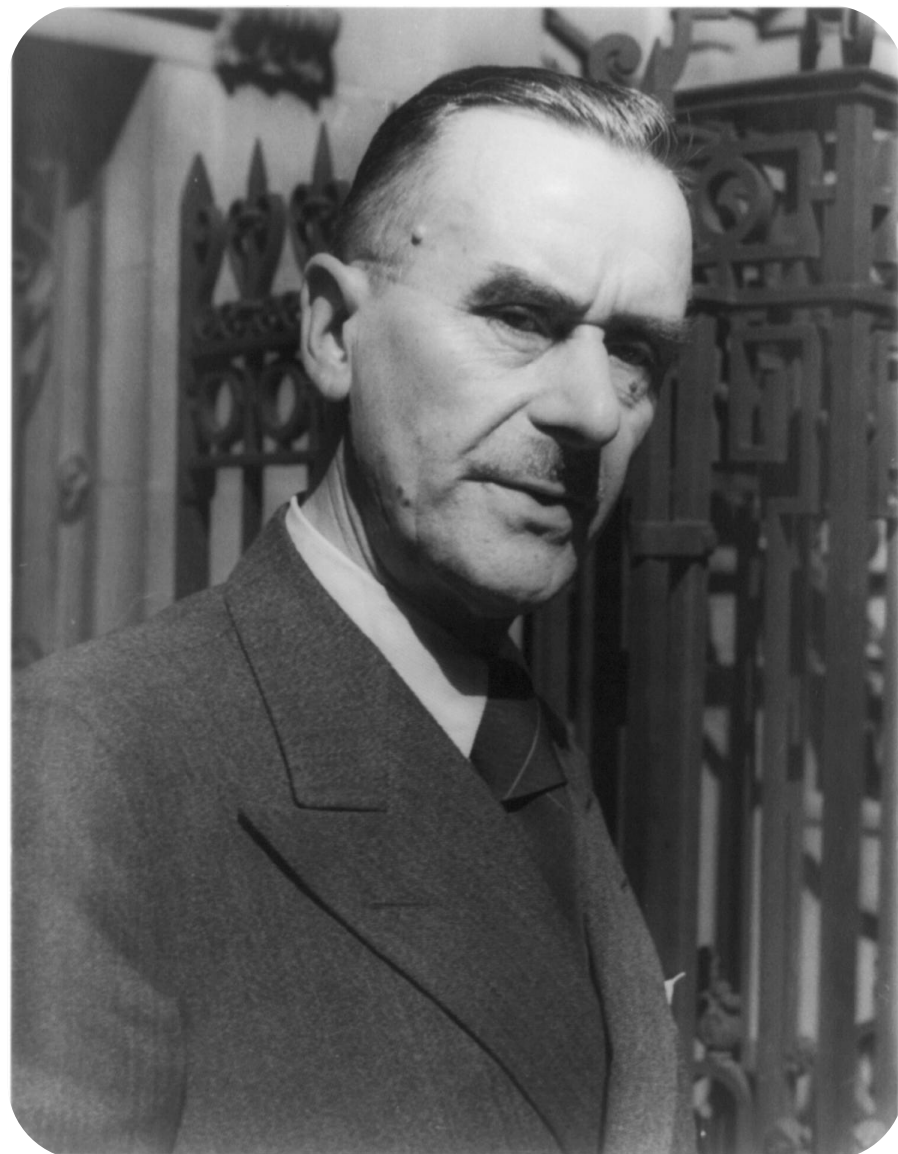
Krytyczna teoria opinii publicznej

Apogeum kryzysu teorii społeczeństwa liberalnego i liberalnego modelu „racjonalnej” opinii publicznej przypadło na okres międzywojenny i bezpośrednio po II wojnie światowej. W roku 1930 wybitny hiszpański pisarz **Joé Ortega y Gasset** opublikował głośną książkę *Rewolta mas*, która odzwierciedlała załamanie wiary intelektualistów europejskich w demokrację liberalną jako najlepszy system ustrojowy. Ortega y Gasset i inni reprezentanci krytycznej filozofii politycznej upatrywali źródeł kryzysu demokracji liberalnej w **nadmiernym wpływie społeczeństwa na politykę.**

Podobnie jak Ortega y Gasset, interpretował kryzys liberalizmu i liberalnej opinii publicznej wybitny niemiecki pisarz **Tomasz Mann**.

Pisarz był przekonany o tym, że w latach dwudziestych i trzydziestych dwudziestego wieku główną cechą świadomości społecznej w Europie był **tani irracjonalizm**. Tradycyjne europejskie wartości, takie jak prawda, wolność i sprawiedliwość, zostały zastąpione przez „mity”, co zatarało granice między prawdą i fałszem. Jedynie wyjście z tej niebezpiecznej sytuacji, która zagrażała przyszłości cywilizacji, dostrzegał Tomasz Mann w odrodzeniu humanizmu europejskiego i jego zdeterminowanej walce przeciw fanatyzmowi.

Rządy opinii publicznej

Opinia publiczna uważana jest dzisiaj powszechnie za nieodłączny element sprawnego działania demokracji. Wiedza o tym, co obywatele myślą o aktualnych działaniach rządów, parlamentów i liderów politycznych, jak oceniają partie polityczne lub jak zamierzają głosować w najbliższych wyborach, pozwala rządowi oceniać, w jakim stopniu podejmowane przez nich decyzje cieszą się poparciem obywateli, jakich decyzji ludzie oczekują ze strony władzy, jakie zaś spotkałyby się z nieprzychylną reakcją społeczną.

We współczesnych demokracjach zachodnio-europejskich opinia publiczna przenika cały proces rządzenia. Stanowi ona istotną część kontekstu, w jakim podejmowane są decyzje polityczne. Jak piszą brytyjscy badacze, opinia publiczna **„zasiada na wielu posiedzeniach rządów, mimo że nie jest formalnie zapraszana”**.

Czynniki kształtujące opinię publiczną

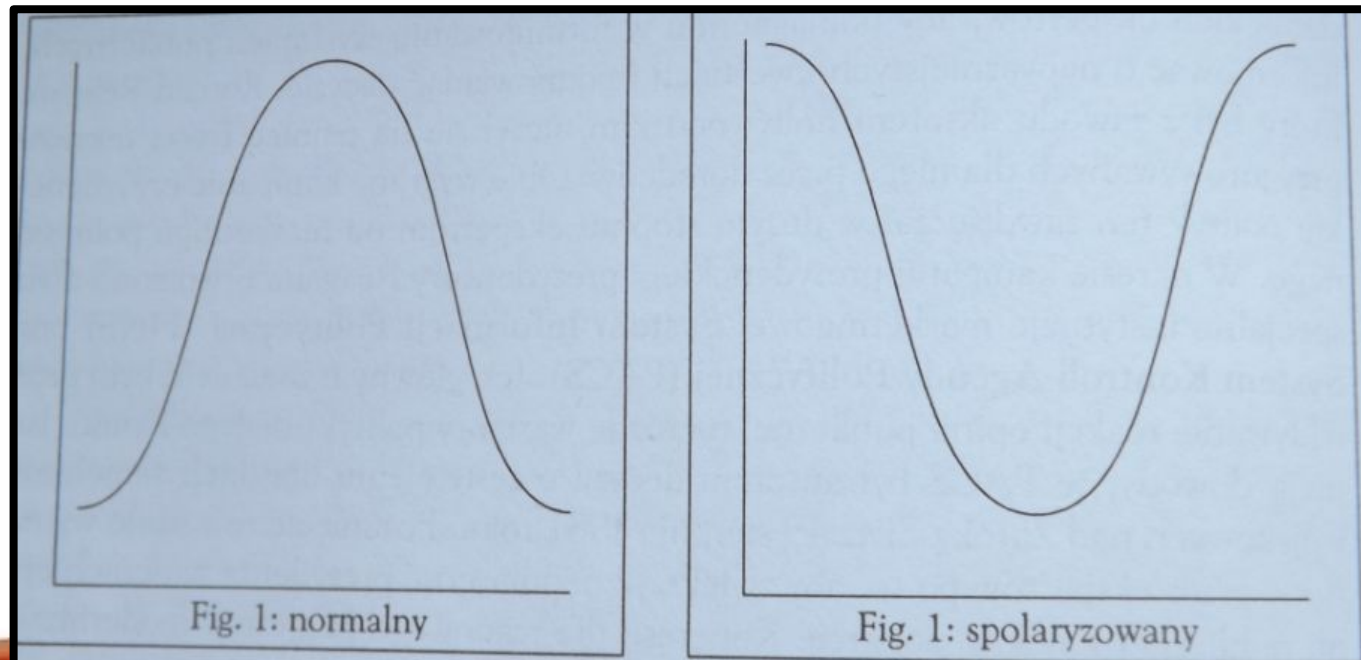
W literaturze politologicznej wymienia się najczęściej pięć następujących czynników mających bezpośredni wpływ na kształtowanie opinii politycznych:

- 1) interesy jednostek,
- 2) identyfikacje grupowe,
- 3) schematy ideowe,
- 4) media,
- 5) marketing polityczny.

Wzory dystrybucji opinii publicznej

Z punktu widzenia polityki rządów i strategii partii politycznych istotne znaczenie ma poznanie wzorów (lub modeli) dystrybucji opinii publicznej. Przez wzór dystrybucji opinii publicznej rozumie się kształt rysunku, w jaki układają się wszystkie zebrane odpowiedzi, po ich zliczeniu i selekcji. Opinia publiczna w każdym kraju e odniesieniu do różnych kwestii politycznych jest podzielona w różny sposób. Istnieje kilka charakterystycznych wzorów (modeli) dystrybucji opinii publicznej: **normalny, spolaryzowany i asymetryczny.**

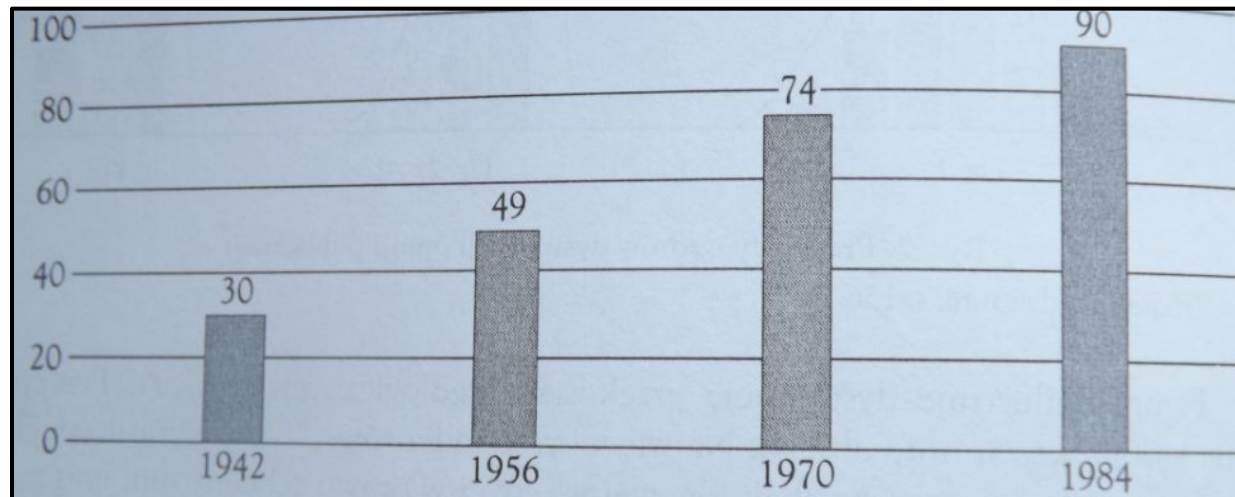

Rys. 1. Wzory dystrybucji opinii publicznej.

Stabilność i zmiana opinii publicznej

Za przykład zmienności opinii publicznej może posłużyć, zaobserwowana w systematycznych badaniach, ewolucja poglądów obywateli Stanów Zjednoczonych, która miała miejsce w drugiej połowie dwudziestego wieku, w odniesieniu do zjawiska segregacji rasowej w szkołach. Na pytanie czy biali i czarni uczniowie powinni się uczyć w tych samych szkołach, odsetek odpowiedzi pozytywnych systematycznie się zwiększał wraz z upływem czasu: w 1942r.-30%, w 1956r.-49%, w 1970r.-74%, w 1984r.-90%.

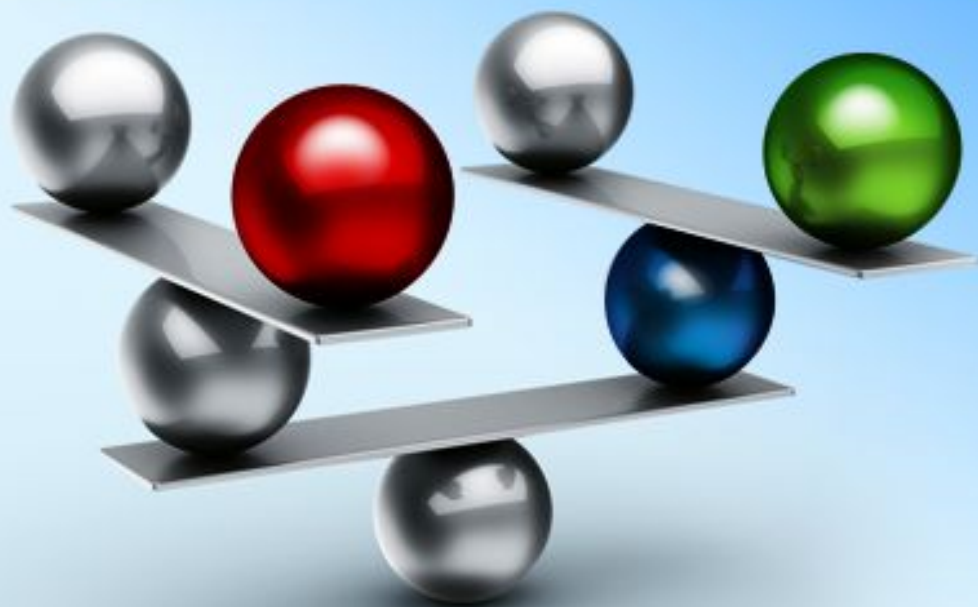
Przykład ten ilustruje progresywny kierunek zmiany opinii publicznej, zmierzający w stronę zwiększania postaw tolerancji rasowej.

Rys. 3. Progresywna zmiana opinii publicznej.

Stabilność opinii publicznej można zaobserwować na przykładzie poparcia obywateli krajów Europy Zachodniej dla reżimów demokratycznych w okresie 1976-1991. Jak wynika z badań, był to okres, w którym pomiary opinii publicznej wykazywały stabilny poziom satysfakcji z systemów demokratycznych w dwunastu krajach Wspólnoty Europejskiej, oscylujący między 49% a 59%. (średni poziom satysfakcji z aktualnego systemu demokratycznych rządów w tym okresie 57%).

Wnioski

Na koniec warto wspomnieć o wynikach badań dotyczących poziomu zaufania społecznego. Zaufanie jest uważane za najważniejszy element kapitału społecznego, który, zdaniem wielu badaczy demokracji, ma istotny wpływ na rozwój demokratycznej **kultury politycznej**.

Jednym ze wskaźników zaufania społecznego jest odsetek populacji, który zgadza się z następującym zdaniem: „Większość ludzi zasługuje na zaufanie”. W świetle badań prowadzonych w krajach Europy środkowej w pierwszej połowie lat 90., z powyższym twierdzeniem zgodziły się, łącznie (stanowczo i w pewnym stopniu), następujące odsetki respondentów (1994r.) : w Bułgarii 49%, w Rumunii 28%, na Węgrzech 30%, w Polsce 56%, w Słowacji 36%.
W badanym okresie (1990-1994) w Polsce poziom zaufania zwiększył się o pięć procent, podczas gdy w innych krajach Europy środkowej uległ zmniejszeniu : w Bułgarii o 7%, w Republice Czeskiej o 5%, na Węgrzech o 6%, w Rumunii o 25% w Słowacji o 6%.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

